

**Sprawozdanie z realizacji zadań
wynikających
z PROGRAMU OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
DLA MIASTA TARNOWA,
w 2011 r.**

Wstęp

Znowelizowana w sierpniu 2010 r. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poszerzyła znacznie krąg osób zawodowo zobowiązanych do interwencji w sytuacji przemocy domowej oraz pomocy jej uczestnikom, a w szczególności osobom doznającym przemocy w rodzinie. Zapis art. 9d ust. 5 obowiązywał również Radę Ministrów do opracowania i wprowadzenia procedury „Niebieskich Kart”, tj. określenia sekwencji działań interwencyjnych i pomocowych oraz przypisania ich właściwym instytucjom i służbom. Ponadto, wprowadzone w ustawie zmiany dały podstawy do poszerzenia składu Zespołu Interdyscyplinarnego, a tym samym współpracy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i pracy z jej uczestnikami.

Realizując nowe zapisy ustawy, 27 kwietnia 2011 r. Rada Miejska w Tarnowie podjęła uchwałę w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, która to dała podstawy do zawarcia porozumień dotyczących współpracy m.in. z Sądem i Prokuraturą, a w szczególności uczestnictwa przedstawicieli tychże w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego. Dzięki tym działaniom, we wrześniu 2011 r. Prezydent Miasta Tarnowa, zarządzeniem Nr 365/2011 powołał Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w składzie opisanym w znowelizowanej ustawie. W październiku 2011 r. do Zespołu dołączył przedstawiciel Prokuratury Rejonowej w Tarnowie. Tym samym zaprzestął działania dotychczas funkcjonujący Zespół.

W październiku 2011 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, które zmieniło - ustalone na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów - procedury postępowania w przypadku ujawnienia przemocy w rodzinie oraz zakresy odpowiedzialności poszczególnych służb i instytucji.

Opisane powyżej zmiany spowodowały, iż procedury i niektóre zadania zawarte w przyjętym do realizacji, w 2010 r. „Programie Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa”, uległy modyfikacjom. Konsekwencją wprowadzonych w trakcie trwania roku zmian jest trudność w spójnym (inne przypisanie zadań) przedstawieniu danych za 2011 rok, a także konieczność opracowania wym. dokumentu (zadania, wskaźniki), adekwatnie do obecnie obowiązujących i stosowanych już przepisów prawa.

Niniejsze sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa zawiera dane dotyczące 2011 r., zebrane w sposób możliwie rzetelnie oddający wykonanie zadań. Mamy nadzieję, iż opracowywana już modyfikacja Programu pozwoli - w kolejnych latach - na szerszą analizę zjawiska przemocy domowej w odniesieniu do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, ocenę lokalnych zasobów, współpracy służb i instytucji w zapobieganiu problemowi i niesieniu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz efektów podejmowanych działań.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem monitoringu Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa, niniejsze sprawozdanie zostanie przekazane Zespołowi do monitorowania realizacji Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa, który - poprzez ewaluację Systemu - analizuje, ocenia i wnioskuje w sprawach dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Tarnowa, w kontekście wszystkich jego uczestników.

REALIZACJA ZADAŃ PROGRAMU
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA MIASTA TARNOWA,
W 2011 ROKU

Podniesienie świadomości indywidualnej i społecznej w zakresie przemocy w rodzinie.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Spotkania informacyjne z mieszkańcami miasta.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	co najmniej 3 x w roku	- liczba spotkań - 1 , - liczba uczestników - 30
2.	Opracowywanie i kolportaż materiałów informacyjnych na terenie miasta.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	co najmniej 1 x w roku	- 2 rodzaje plakatów w 50 miejscach na terenie miasta, - akcja uliczna - rozdawanie ulotek mieszkańcom (grupa Wolontariuszy Pałacu Młodzieży), - wystawa fotograficzna połączona z happeningiem (we współpracy z Tarnowskim Towarzystwem Zapobiegania Patologiom Społecznym i młodzieżą ze szkół gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych), - aktywna „zakładka” na oficjalnym portalu miasta, - informacje w radiu ESKA, RDN
3.	Informacja, edukacja mieszkańców w indywidualnym kontakcie.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 198
		Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 188

	Punkt Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie	Urząd Miasta, ul. Goldhammera 3 - wtorek i piątek, w godzinach od 16:00 do 18:00; Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Al. M. B. Fatimskiej 9, III piętro, pokój nr 27 – czwartek, w godzinach od 13:00 do 15:00	liczba osób, którym udzielono informacji, wsparcia - 37
	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 266
	Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji Brak Danych
	Całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 20
	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 14
	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno - Terapeutyczna	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 85
	Pedagogzy szkolni	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 2498
	Policja	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 610
	Kuratorska Służba Sądowa	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji Brak danych
	ochrona zdrowia	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 1

Monitoring środowisk zagrożonych wystąpieniem przemocy.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki	
1.	<p>Monitorowanie sytuacji w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, tj. w rodzinach korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej z powodu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezrobocia, • uzależnienia od alkoholu członka rodziny, • narkomanii członka rodziny, • ubóstwa, • bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, • trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego • sytuacji kryzysowej. 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła	<p>- liczba osób korzystających z pomocy z tytułu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezrobocia, 42 • uzależnienia od alkoholu członka rodziny, 57 • narkomanii członka rodziny, 1 • ubóstwa, 0 • bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, 23 • trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, 3 • sytuacji kryzysowej 10 	
2.	Monitorowanie sytuacji w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej.	w rodzinach z problemem alkoholowym	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin Brak danych
		w rodzinach z problemami, w tym – przeżywających kryzys	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin 64
		głównie w rodzinach zastępczych i adopcyjnych oraz naturalnych dzieci objętych zastępczymi formami opieki	Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin Brak danych
		w rodzinach dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	Całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin 3

	w rodzinach dzieci uczęszczających do poszczególnych placówek edukacyjnych, zgłaszających różne problemy	Pedagodzy szkolni	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin 79
	w rodzinach korzystających z pomocy Placówki, zgłaszających różne problemy	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin 1
	w rodzinach korzystających z pomocy Placówki, zgłaszających różne problemy	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno - Terapeutyczna	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin 0
	w nadzorowanych rodzinach	Kuratorska Służba Sądowa	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin Brak danych
	w rodzinach, w których występuje ryzyko np. krzywdzenia dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych	Ochrona zdrowia, w szczególności pielęgniarstwa i położne (wizyty domowe, patronaże)	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin 1

Zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki	
1.	Zawiadamianie Policji lub Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	„Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny”, tj. w szczególności: pracownicy edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądu i inni.	praca ciągła	liczba złożonych zawiadomień 12	
2.	Zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy, poprzez:	Zatrzymanie, izolowanie sprawcy	Policja	w sytuacji interwencji	liczba zatrzymanych/izolowanych sprawców 95
		Izolowanie ofiar	Policja	w sytuacji zagrożenia i braku możliwości izolowania sprawcy	liczba przypadków 0
		Wnioskowanie o zastosowanie środków probacyjnych	Prokuratura	w sytuacji zagrożenia	liczba wniosków 22
		Orzekanie o użyciu środków probacyjnych	Sąd	na wniosek prokuratury	liczba orzeczeń Brak danych
		Nadzór nad wykonywaniem orzeczeń Sądu (zakaz zbliżania się, nakaz opuszczenia lokalu itp.)	Policja (interwencja w sytuacji łamania zakazu), Kuratorska Służba Sądowa	na podstawie postanowienia sadu	liczba nadzorowanych osób 0

	Zapewnienie całodobowego schronienia dorosłym ofiarom przemocy wraz z dziećmi; opracowanie planu bezpieczeństwa	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin korzystających ze schronienia - całodobowego pobytu 14 rodzin (35 osób)
	Zapewnienie całodobowego schronienia osobom niepełnosprawnym, w podeszłym wieku – wymagającym całodobowej opieki - ofiarom przemocy	domy pomocy społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba osób korzystających z pomocy 1
	Zapewnienie całodobowego schronienia dzieciom	Całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	zgodnie z potrzebami	- liczba dzieci korzystających z całodobowego schronienia - 2 - liczba dzieci korzystających z interwencyjnego schronienia - 2
	Monitoring zagrożenia w sytuacji, gdy ofiara pozostaje w środowisku ze sprawcą; opracowanie planu bezpieczeństwa	Policja, Kuratorska Służba Sądowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba środowisk 347
	Monitoring sytuacji po pobycie w TOIKiWOP i powrocie do sprawy; opracowanie planu bezpieczeństwa	Policja, Kuratorska Służba Sądowa, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba środowisk 43
	Działania interwencyjne, w sytuacji zagrożenia życia	Wszystkie służby → izolacja od sprawcy, zawiadomienie Policji	zgodnie z potrzebami	liczba interwencji Policja - 215

Zapewnienie specjalistycznej, interdyscyplinarnej pomocy ofiarom przemocy.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki	
1.	Diagnostowanie przemocy domowej, ustalanie planu pracy z ofiarą	pracownicy: - Policji, - ochrony zdrowia, - pomocy społecznej, - oświaty; - kuratorzy – robocze grupy interdyscyplinarne osobowy skład ustalany, zgodnie z potrzebami konkretnej osoby; sytuacji (dokumentacja przekazywana do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie)	niezwłocznie, po powzięciu podejrzenia, ujawnieniu, zgłoszeniu	- liczba zdiagnozowanych przypadków, 321 - liczba grup roboczych – 77	
2.	Pomoc specjalistyczna	poradnictwo, w tym – prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne; wsparcie; terapia indywidualna i grupowa; grupa wsparcia, konsultacje i pomoc psychiatryczna	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	Zgodnie z bieżącymi potrzebami i ustalonym planem pomocy	liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy 366
		poradnictwo, w tym – prawne, psychologiczne, socjalne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej		180
		Informacje, poradnictwo prawne i socjalne, wsparcie	Punkt Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie		37
		Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; terapia indywidualna i grupowa	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna (głównie dzieci i młodzież)		28
		Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; terapia indywidualna i grupowa	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna (głównie dzieci i młodzież)		2

		Poradnictwo prawne, psychologiczne; informacja	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (osoby i rodziny osób uzależnionych)		916
		Poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne; terapia indywidualna i grupowa	Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy (głównie rodziny zastępcze, adopcyjne i rodzice dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych)		Brak danych
3.	Konsultacje indywidualnych przypadków, zgłoszonych przez robocze grupy interdyscyplinarne; pomoc w budowaniu planu pomocy; monitoring działań		Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Spotkania co najmniej 1 x w miesiącu; w razie potrzeby – niezwłocznie, po zgłoszeniu	liczba konsultacji - 0
4.	Pomoc w usamodzielnieniu, w szczególności w:	uzyskaniu alimentów na utrzymanie dzieci	Sąd, Referat Dodatków Mieszkaniowych i Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miasta Tarnowa,	zgodnie z bieżącymi potrzebami	- liczba złożonych w sądzie wniosków, - liczba osób korzystających z „pomocy osobom uprawnionym do alimentów” Brak danych
		rozstrzygnięciach w sprawach karnych, majątkowych, w tym - mieszkaniowych	Sąd	zgodnie z bieżącymi potrzebami	- liczba zakończonych spraw Brak danych
		Pomoc dzieciom w nauce	Nauczyciele, pedagodzy szkolni	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba dzieci korzystających z pomocy Brak danych
		zaspokajaniu bieżących potrzeb rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba osób / formy pomocy 13
		podniesieniu kwalifikacji, uzyskaniu zatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba osób / formy pomocy 2

		możliwości okresowego pobytu w mieszkaniu chronionym i/lub uzyskaniu samodzielnego mieszkania	Referat Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Urzędu Miasta Tarnowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (Program wychodzenia z bezdomności)	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba mieszkań / osób korzystających z pomocy 2
5.	Systematyczne zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji pracujących z osobami uwiłkanymi w przemoc domową		Szkolenia wewnętrzne, w zespołach interdyscyplinarnych; Szkolenia zewnętrzne	Co najmniej 2 x w roku	- liczba szkoleń - 4 , - liczba uczestników - 117

Wsparcie ofiar przemocy w prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym.

Lp.	Zadania		Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
	pomoc w samodzielnym, bieżącym funkcjonowaniu	wzmacnianie zdobytych umiejętności inter i intrapersonalnych	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba osób korzystających z pomocy 18
		poradnictwo specjalistyczne	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Punkt Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba osób / formy pomocy 12
		pomoc finansowa, rzeczowa	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba osób / formy pomocy 62
		pomoc dzieciom w nauce	szkoły	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba dzieci korzystających z pomocy 1

Wnioski.

Doświadczenia wielu lat pracy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a w szczególności pomocy jej uczestnikom pokazały, iż – pomimo wprowadzenia wielu regulacji formalno – prawnych – problem przemocy domowej nadal nastrocza wielu trudności, zarówno diagnostycznych, jak i zaradczych. Odpowiednie przepisy prawa i motywacja do pomagania nie czynią ich jeszcze skutecznymi. Istotną rolę odgrywają bowiem przekonania, bariery, emocje i zjawiska zachodzące w psychice, zarówno osób doświadczających przemocy, jak i pomagających. Innym czynnikiem utrudniającym efektywne podejmowanie działań jest ich czasochłonność, co w zetknięciu z zakresem zadań instytucji i służb powołanych do pracy w obszarze przemocy w rodzinie powoduje znaczne ograniczenia w ich realizacji. Ilość zmian legislacyjnych w stosunkowo krótkim okresie czasu, wskazuje na wciąż niewystarczające, czy też mało skuteczne rozstrzygnięcia prawne. Formalne poszerzenie kręgu osób/instytucji odpowiedzialnych za rozpoznawanie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga wielu dodatkowych działań faktycznie aktywizujących te środowiska; uświadamiających obowiązki wynikające z zapisów m.in. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zachęcających do współpracy.

Prowadzone na spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dyskusje i analizy lokalnie obowiązujących procedur oraz podejmowanych działań, wskazują na potrzebę – w pierwszym rzędzie - zaktywizowania środowiska pracowników edukacji i ochrony zdrowia; dostarczenia im wiedzy na temat obowiązujących przepisów prawa i ich roli w ujawnianiu problemu i procesie pomocy ofiarom przemocy domowej.

Ponadto, wskazane byłyby działania profilaktyczne, kierowane do potencjalnych sprawców przemocy domowej - stworzenie oferty pomocy osobom z problemami w radzeniu sobie z trudnymi emocjami; w sytuacjach wysokiego poziomu stresu, frustracji i złości.

Istotną jest również stabilizacja prawna. Zbyt często zmieniające się przepisy powodują konieczność formalnego dostosowywania struktur, schematów działania, dokumentów, kosztem – nierzadko - wypracowanych już procedur. Opisana sytuacja utrudnia także ocenę skuteczności przyjętych rozwiązań.

Tarnów, dnia 27 marca 2012 r.